

פרוטוקול מס' 71

מישיבת ועדת העבודה

ביום ב' כ"ו במנחם אב, תשל"ד - 12 באוגוסט, 1974, בשעה 10.00

נ כ ח ו:

ש. ארבל-אלמוזלינו - יו"ר	חברי הוועדה:
א. אבטבי	
ס. גז	
א. גיבלבר	
פ. גרופר	
ל. דיציאן	
ה. זיידל	
ס. כהן	
א. לין	
א. מויאל	
ח. שמעוני	
שד-השיכון א. עופר	מוזמנים:
- משרד העבודה	מר ש. יונגמן
- משרד הקליטה	מר ש. אדלר
	י. שומרון
	מזכיר הוועדה:
	מ. הלנברג
	רשמה:
אכלוס הגליל ופיתוחו - הצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת א. גיבלבר וא. לין	סדר-היום:

1489.

(נתקב) - 4.9.74

אכלוס הגליל ופיתוחו - הצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת א. גיבלבר וא. לין

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני מתכבדת לפתוח את הישיבה וסקדפת בברכה את שר-השיכון, מר אברהם עופר, שזו הפעם הראשונה שהוא משתתף בישיבה שלנו, ואת חברי-הכנסת אברהם גיבלבר ואמנון לין, שב-17 ביולי העלו על סדר היום את הצעתם בדבר אכלוס הגליל ופיתוחו, שהדיון בו הועבר אלינו.

בגלל חשיבותו של הנושא חשבנו לנכון להקדיש לו לפחות ישיבה אחת עוד במושב זה, לפני צאתה של הכנסת לפגרה, ונמשיך לדון בו במושב הבא.

אני שמחה לציין ששר-השיכון, בתקופה הקצרה שהוא סכהן בתפקידו, נתן תשומת לב סיוחדת לפיתוחו של הגליל ודאג למשאבים סיוחדים למטרה זו. אני מקווה שבאמצעותו נוכל לענין גם שרים אחרים, ביחוד את ראש-הממשלה, כדי שהממשלה כולה תהיה סודעת לנושא ותקבע פדיניות שיהיה בכוחה להוציא את הגליל מהשכחות שלו ולהעמיד אותו בתודעת כולנו כדי להפרות אותו ולתת לו את הפער הראוי לו.

א. גיבלבר: אני סבור שהבעיה הנדונה היא גם קנפשו וגם בהישג ירינו. נושא זה איננו חדש, הוא הועלה בכל חריפותו לפני כעשר שנים, אלא שהוא נדחק הצידה בגלל ענינים אחרים ובמשך עשר שנים הורע המצב במקום שיושב.

ביקשתי להמציא לחברי הוועדה דו"ח דמוגרפי על מחוז הגליל, שנעשה על-ידי הממונה על מחוז הגליל, סמנו ניתן לטורד שאוכלוסית הגליל דלילה והאוכלוסיה היהודית בו ביחס לסך-כל האוכלוסיה בארץ דלילה עוד יותר, ורמת החיים של אוכלוסית הגליל נמוכה ביחס לזו שבשאר חלקי הארץ. אבל הבעיה העיקרית היא - שמספר התושבים היהודים בגליל הולך ויורד.

במשך השנים 1972 - 1961 אחוז האוכלוסיה היהודית במחוז הצפון ירד מ-58% ל-42%. במחוז הצפון אני כולל את עמק בית-שאן, עמק-יזרעאל וטבריה. 75% של תושבי איזור ההר של הגליל אינם יהודים. הבעיות הקשות אשר עולות מן הבחינה הדמוגרפית הזאת לגבי הבחינה הלאומית הן חריפות ביותר, ומי שרוצה בשלמות הארץ צריך לדעת שגם הגליל הוא בתחום ארץ-ישראל ויש לו אוג לו. אם נזניח בעיה זו עוד עשר שנים לא נוכל לתקן אותה, ויתנהל ויכוח לא רק בין היהודים לגויים אלא בקרב היהודים בינם לבין עצמם. אם נקום ונעשה כבר היום - אנחנו יכולים למנוע את הוויכוח הזה. הארץ תהיה שייכת למי שסתיישב בה וסתנחל בה.

לפני כעשר שנים, כפי שצינתי, הציג ראש-הממשלה דאז, לוי אשכול הסנוח, את הבעיה הזאת אלא שהיא נדרסה בגלל בעיות אחרות.

בגוש דן יש מצבד אנושי של 5400 נפש לקילומטר סרובה. אילו יכולנו להעביר לפיתוחו של הגליל חלק מן המשאבים הניתנים לגוש דן, כי אז היינו מקלים גם על בעיית הצפיפות בגוש דן.

בגבול לבנון יש חגורת קיבוצים, שאוכלוסיותם דלילה, רובץ עליהם עול בטחוני עצום והם סתפתחים בצורה איטית. בדרך עכו-צפת יש חגורת פושבים, שגם אולוסייתם דלה ומצב הכלכלי קשה בגלל הקשיים בפיתוחו של איזור ההר. קיימת גם בעיית הגליל התחתון, שם יש התנחלות סאז ראשית ההתיישבות היהודית בארץ - סג'רה ויבניאל - אבל אוכלוסיותם הולכת ופטרלדלת מפני שהצעירים עוברים למרכז הארץ.

פחלקת ההתיישבות של הסוכנות היהודית עיבדה תכנית במחום החקלאות בגליל, ואני רואה בזה צעד חשוב. אבל בעיית הגליל היא ענין של אכלוס רב פטרדים, מסות של אנשים - עולים וזוגות צעירים תושבי הארץ. צריך לשים דגש גם על פיתוח תעשייה בגליל, כי הא בהא תליא. המגפה צריכה להיות בניית שיכונים בפטרדים רחבים, בקרית-שמונה, בעכו, בכרמיאל ובצפה, והפנייתם של זוגות צעירים לשם, ואם הם יהיו שם כי אז תהיה גם תעשייה במקום.

א. גיבלבר:
זה שלוש שנים אני פונה אל ראש-הממשלה בתזכירים בנושא זה, והתשובה היא: אתה צודק. גם בפורומים מפלגתיים אני שומע אותה תשובה, אלא שפתרון השאלה נדחה בגלל בעיות אחרות העומדות על סדר יומנו.

במשך ארבע שנים נשלחו לגליל 13 אלף עולים חדשים, אבל בשנת 1971 היתה הגירה שלילית מהגליל בשעור של 10 אלפים נפש. במשך שנים אלה הצלחנו להגדיל את אוכלוסיית הנגב ב-102% בזמן שהגידול בגליל הוא 40% בלבד, הנובע בעיקר מגידול טבעי של אוכלוסיית המיעוטים. בסך-הכל חלה ירידה באחוז היהודים בגליל בהשוואה לשאר חלקי הארץ. דימונה, לדוגמה, היא עיר המונה 25 אלף נפש, בשעה שנהריה לא הגיעה למספר זה. מספר תושבי עכו אמנם גדול יותר - תודות לאוכלוסייה הערבית במקום. לא אוכל להגיד שאני רואה את בעיית הגליל חשובה יותר מאכלוס הנגב, אבל אין לי ספק שפתרונה דחוף יותר.

נגד ההצטופפות במרכז הארץ צריכה להתנהל פעולה מכוונת בהסברה, התנדבות ומשאבים ממלכתיים ומדיניים כדי לפזר את האוכלוסייה ולהפנותה לגליל. עלינו לעשות מיד, אפילו על-חשבון ערי הפיתוח במקומות אחרים, כדי לפתח את הערים והעיירות בגליל.

א. לין:
אנחנו מוברים על שילוב אוכלוסייה ופיתוח הגליל. אין שגיאה גדולה יותר מאשר לדבר על יהודי הגליל, כי זה לא נכון.

הירידה המתמדת של האוכלוסייה היהודית בגליל מדאיגה ומהווה אחת הבעיות העדינות, שיש לה השלכות מדיניות-בטחוניות-לאומיות. זו בעיה ציונית ממדרגה ראשונה. מראשית ההתנחלות היהודית החדשה למונו סנסיון כי רק על-ידי הקמת ערים גדולות יהודיות, ישובים רבים של יהודים בצד האוכלוסייה הערבית, אנחנו יוצרים תנאים מתאימים אשר מאפשרים למעשה דו-קיום והבנה בין יהודים וערבים.

אני מסתכל על הבעיה מבחינה מדינית, בטחוניית וחברתית. לפי הערכתי, ככל שאנחנו ממשיכים בפיתוח של מפעל הפיתוח ושילוב האוכלוסייה בגליל - אנו מחזקים את הגורמים השליליים בקרב ערביי ישראל, הפועלים בקרב הציבור הערבי, ואולי גם לאשליית שיתכן והגליל לא ישאר בתחום מדינת-ישראל. ככל שנפתח את הגליל - נמנע הלך רוח כזה.

מסקירה שבצעתה על-ידי משרד הפנים ואשר נסתיימה בשנת 1972 אנו למדים, שבשנת 1972 היו בנפת עכו 76 אלף יהודים לעומת 126 אלף לא-יהודים. גידול האוכלוסייה היהודית במחוז הצפון כולו בין השנים 1961 - 1972 היה 50 אלף, 25 אלף בנפת עכו. גידול האוכלוסייה הלא-יהודית בשנים אלה היה 84 אלף. זוהי מגמה מדאיגה - חוסר איזון בין האוכלוסייה היהודית ובין האוכלוסייה הערבית בגליל. מספרים אלה נתנו לחבר-הכנסת גיבלבר ולי אור ארום להזעיק את הכנסת כדי לעשות משהו לשינוי המצב.

אני זוכר שכאשר דובר בזמנו על הקמת כרמיאל היו שחששו שיהיה בכך כדי להתסיס את האוכלוסייה הערבית, ולעומתם היו שמברו את ההיפך: ככל שנקים ערים יהודיות גדולות כן נעודד את המתוונים שבערבים. כרמיאל היתה דוגמה טובה לכל המהססים במה שנוגע למישור היחסים בין יהודים וערבים. גם לאלה שהיו שאלות מאיפה יבואו היהודים שיישבו בכרמיאל ניתנה תשובה. כיום יש אלפי יהודים הרוצים להתנחל בכרמיאל, אלא שאין במקום דירות כדי לשכן אותם. הוא הדין צפת, ואותו מצב קיים במעלות.

ערכתי סקר בסיוני בקרב זוגות צעירים, באיזור שאני פועל בו, והתברר לי שאילו למשוחרר צבא ניתנה אפשרות לבחור בין חיפה העיר ובין שיכונים נוחים ואפשרות של תנאים נוחים בכרמיאל, במעלות או בצפת - הם היו מעדיפים לגור באחת העיירות ולאן דווקא בחיפה. צעירים אלה מחפשים איזורים חושיים שיתנו להם מרחב של מחיה וסיכויים לעתיד. לפיכך, פיתוח הגליל איננו רק צו השעה, אלא אנחנו עונים בכך גם לכמיהת לבם של צעירי ישראל.

שר-השיכון א. עופר:

כבוד היושב-ראש, חברי כנסת. אני שמח שהעניין הנדון הועלה במליאת הכנסת על-ידי חברי-הכנסת גיבלבר וליין, והועבר לדיון בוועדת העבודה, מאחר והוא תואם את המדיניות כפי שקבעתי למשרד השיכון לשנים הקרובות, וטוב שנוכל להעזר בעבודתנו בוועדה פרלמנטרית.

אני מציע שלא ניכנס לאפולוגטיקה של יהודים וערבים. אנו רוצים להיות רוב בכל איזור בארץ. העובדה שבארבע הנפות של הגליל - צפת, כנרת, יזרעאל ועכו - אנחנו נמצאים על הסף של 50% יהודים ו-50% ערבים, מהווה פעמון אזעקה. אנחנו בעד פיזור אוכלוסיה צפונה, ורומה ומזרחה. עדיפות ראשונה ניתנת לירושלים ובמקום השני עומד הגליל.

כיום נמצאות בבנייה, באמצעות משרד השיכון ומה שהוא מפעיל סביבו, 55 אלף דירות, שהתחלנו לבנותן בשנתיים האחרונות. 20 אלף דירות מתוך ה-55 אלף נבנות בערי הפיתוח ו-6,000 דירות - בארבע הנפות של הגליל, והן מהוות 12% מסך-כל הדירות שבונה משרד השיכון. אם ניקח בחשבון שמשרד השיכון בונה כ-60% מכלל הבנייה בארץ הרי 12% אלה מהווים 8% מסך-כל הבנייה, כי קבלנים פרטיים אינם בונים בגליל. דירות אלה נבנות ב-13 ישובים כגון: קרית-שמונה, חצור, צפת, טבריה, כרמיאל, מעלות ועכו. יש בעיה לגבי הישובים הקטנים ולא אכנס לזה עכשיו.

אנחנו מעבדים עכשיו תכנית לארבע, חמש, שש השנים הקרובות. קבענו שיעדי משרד השיכון יהיו בהתאם ליחס הבא: 25% בגליל, 12% בחיפה העיר מהמחוז והקריות ועד חדרה, 13% בירושלים והמחוז כולל בית-שמש, 17% בנגב, ובמרכז לרדת משיעור של 50% ל-33%. המרכז כולל את אשדוד, רמלה, לוד ונתניה.

בשנת 1975 נוסף בקרית-שמונה 500 דירות על 1300 דירות בשנת 1974, בחצור נוסף 300 עד 400 דירות ל-300 הנבנות השנה, ואנחנו מעבירים לשם כך אוכלוסיה מיוחדת למקום, בצפת נוסף בשנה הבאה מעל ל-1,000 יחידות. הגעתי למסקנה שכדי להגדיל את האוכלוסיה בגליל צריכה אחת הערים למנות 100 אלף תושבים, על-מנת שתוכל להיות מרכז משיכה לגבי האיזור כולו. נראה לי שהתחדשותה של צפת עשויה להביא לכך שהיא אמנם תהווה את המרכז. בנצרת ייבנו בשנה הבאה 1,200 יחידות נוספות ל-700 הנבנות שם השנה ובמגדל-העמק 700 - 600 יחידות נוספות. במשך הזמן נעבוד על תכנית בדבר צירוף עירוני אורבני בין מגדל-העמק ונצרת עלית. אנחנו עובדים על תכנית לחבר את עפולה עלית ועפולה תחתית, וכן היבדוד בין מרכז טבריה והחלק העליון של העיר.

בבית-שאן נוסף בשנה הבאה 500 יחידות דיור, ובכרמיאל - 1,000, לאחר תוספת של 600 יחידות דיור השנה. תוך ארבע שנים צפוי את האוכלוסיה במעלות ובשלומי. אנחנו מתחילים לפתח שכונה חדשה בשלומי ומקווים שתוך ארבע - חמש שנים יהיה מספר תושביה 5,000 נפש.

בנהריה יש בעיה של דורגה קרקעית. לעכו יש צורך לעבו תכניות מיוחדות. אנחנו מתכוונים לבנות בעכו 800 יחידות בשנה הבאה, נוסף על 600 הנבנות בה השנה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
האם אושרו השינויים בתכנית לפיזור האוכלוסיה?

שר-השיכון א. עופר:
לא. אינני רוצה להביא תכנית לשנה אחת. אנחנו עובדים על תכנית לחמש שנים, אשר תובא לדיון בממשלה. הוחלט לגבש מיד את התכנית לשנת 1975, כדי שנוכל לדון בתכנית לטווח יותר ארוך.

א. ליין:
כיצד בדעתך לפתור את הבעיה של האיזון המדאיג של האוכלוסיה בעכו.

שר-השיכון א. עופר:
יש תכנית לפתח עיר ערבית מזרחית לעכו, שתוכל להיות מרכז לישובים הערביים בגליל.

האם יש נקודות ישוב חדשות בתכנית שלכם?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אני סבור שקודם-כל עלינו לחזק את הישובים הקיימים. ברוב הישובים יהיה הגידול יותר מכפול. מדובר על

שר-השיכון א. עופר:

תוכפל האוכלוסייה הקיימת, ובחלק מהם עיר אחת שתהווה מרכז.

כדי לעודד אנשים ללכת לערים אלה

באנו בדברים עם משרד הקליטה והנהלת הסוכנות ואמרנו, שחלק מן הערים בגליל נהפוך למוקדי קליטה.

צריך לחייב את משרד הקליטה להכיר בנקודות אלה.

ס. גז:

במקום לפזר את העולים בחמישה-עשר ישובים, נרכז אותם בשמונה ישובים

שר-השיכון א. עופר:

ואת הישוב הוותיק - מסביב לישובים אלה.

באנו בדברים עם משרד העבודה, מרכז ההכוונה לערי פיתוח, ואמרנו ליזום פגישה עם כל המשטרות הצעירות של המפלגות המיוצגות בכנסת, כדי להקים תנועה של זוגות צעירים לערי הפיתוח. לאחרונה פרסמנו תכנית לזוגות צעירים, לפיה תיצתנה הקלות לזוגות צעירים בערי פיתוח.

האם יש מספיק דירות?

ס. כהן:

ציינתי את המספרים.

שר-השיכון א. עופר:

כיום קיימת בעיה של מחירי הדירות בערי הפיתוח. אציין לדוגמה אינדקס מטויים לדירה של 70 מטר, שמחירה באיזור הסרכז בשנת 1974 היה 110 אלף לירות, באיזור טבריה - עפולה - 125 אלף לירות, וצפונה יותר - 130 אלף לירות. בעיה זו נמצאת בדיון בינינו ובין משרד האוצר, במטרה להוריד את מחירי הדירות באיזורי הפיתוח.

לאחרונה היינו עדים לפרסומים שונים של ערי פיתוח, לתלונות ולטענות. כל אלה גורמים לכך שישובים אלה מאבדים את כוח המשיכה שלהם, מפני שהם מבליטים את השלילה. כזה היה לפני שנים גם מצבה של אשדוד, אבל לאחר שנשתנתה האווירה אנחנו עדים לכך שבאים לגור בה אנשים מנוססים. הוא הדין מגדל-העמק.

תודה לשר-השיכון. אנחנו נסייע ונעזור שהתכנית שהוצגה לפנינו

היו"ר ש. ארבלי אלמוזלינו:

תאושר במוסדות המוסמכים.

אני מציע שנשמע גם סקירה משרד-העבודה על בעיות התעסוקה.

ס. כהן:

במסגרת הדיון שלנו על ההצעה לסדר-היום נשמע גם את שר-המסחר והתעשייה, והנוגעים לעניין. כי אפלוס פירוש

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

שר-הקליטה, שר-העבודה - אלה הקשורים גם תעסוקה ומקורות תעסוקה.

לא שמענו מה התכניות לגבי בני דור ההמשך של הישובים בגליל.

א. אבטבי:

בדבריו של השר במליאת הכנסת דובר על כפרי תעשייה. אולי יש מקום לנסות יחד עם אנשי מחלקת ההתיישבות ליישם תכניות לכפרי תעשייה בגליל.

האם קיימת תכנית לפיזור גיאוגרפי של האוכלוסייה במשך עשר שנים? האם

א. סויאל:

קיימת תכנית שיהיה בה כדי לשנות בצורה משמעותית את המבנה הגיאוגרפי? מה התסריצים המוצעים כדי למשוך אנשים לערי פיתוח בגליל?

ל. דיציאון:
 בדבריו של השר לא שמענו דבר על המושבים והקיבוצים הוותיקים בגליל, שבמשך 20 - 15 שנה לא קלטו אנשים, אלא להיפך, חלק מהתברים בהם עוזבים אותם, אם כי רוב הקיבוצים עוסקים כיום גם בתעשייה וחדלו להיות כאלה שצריך עיסוקם הוא חקלאות.

קשה לי להשלים עם העובדה שבנייתה של וידה נמשכת שנתיים. זו מכשלה של משרד השיכון, כי בנייה הנמשכת שנתיים פירושה גם שנתיים ריבית והעלאה גדולה מאד של עלות הבנייה.

קשה לי להבין מדוע מחירה של וידה בכרמיאל גבוה ממחיר וידה במרכז הארץ, בשעה שמחיר הקרקע בכרמיאל זול יותר מאשר במרכז הארץ.

א. לין:
 מפני שהקבלנים נמצאים בחיפה ובתל-אביב ולא בכרמיאל.

ל. דיציאון:
 אבל אנחנו מדברים על בנייה של משרד השיכון ולא של קבלנים פרטיים. יותר מזה, אם זוג צעיר צריך להמתין שנתיים כדי לקבל וידה בעיר פיתוח, הוא יעדיף לחכות שלוש שנים ולקבל וידה במרכז הארץ. משך הבנייה הוא בעוכרי התכנית. אני חושש שבסופו של דבר יהיו בערי פיתוח דירות שהאוכלוסיה בהן תהיה בעיקרה של עולים. לדעתי, ריכוזם של עולים במקום אחד איננו רצוי. איננו מסכים לתכנית המדוברת על ריכוז של עולים במקום אחד וריכוז של ותיקים במקום אחר, אלא צריכה להיות אינטגרציה גם של אלה וגם של אלה.

ס. כהן:
 בזמנו של השר זאב שרף היתה תכנית חומש. האם יש תכנית משולבת או שכל שר מביא תכנית שלו?

היו"ר ש. ארבל-אלטוולין:
 זו היתה תכנית לחיסול משכנות עוני.

ס. כהן:
 אני חושש שבני חיפה או תל-אביב לא יעברו למעלות כל זמן שלא יהיה בה בין היתר גם בית-ספר טוב.

צריך לדבר על תמריצים שיינתנו לעוברים לאיזורי הפיתוח. השוואת מחירי הדירות בין מרכז הארץ וערי הפיתוח איננו יכול להוות תמריץ. תמריץ יכול להיות, לדוגמה: מחירה של וידה בעיר פיתוח יהיה 70 אלף לירות, אם זוג צעיר יגור במקום במשך שש שנים, או - דירות להשכרה תיבנה רק באיזורי פיתוח ולא במרכז הארץ.

בבית-שאן יש כיום 150 דירות דיוקת מוכנות, שזה שלושה חודשים הן נעולות על מנעול ואיש איננו גר בהן. אם עולים אינם מביעים למקום זה, למה לא נאכלס בדירות אלה זוגות צעירים?

ביקרנו ביבניאל ושמענו מפי אנשים שדירות התמוטטו ומלכתחילה לא היו ראויות למגורים. עוד שמענו כי הממשלה לא היתה מודעת לבני המקום בשעה שבני המקום הם הרזרבה הטבעית לערי הפיתוח ואותם צריך לעודד.

אני מקווה שהתכנית תועלה על הנייר ותאושר.

ס. גז:
 בזמנו היתה תכנית אפלוס ודובר על 80 אלף תושבים בקריית-שמונה. יתכן ש-80 אלף נפש עברו את קריית-שמונה אבל עד היום היא נשארה עיירה המונה 8,000 - 7,000 נפש, בעיקר מפני שלא ניתנה לא תשומת הלב הדרושה. בזמנו העליתי לדיון את המצב בשלומי, ושר מכובד אמר לי: זו היתה טעות על המפה. תשובתי היתה: טעות - או שמתקנים אותה או שסוגרים את המקום. רק גם הוא שעדיין יש שם אנשים אשר רוצים להשאר במקום.

אין ספק שצריך לעודד את בני המקום להשאר במקום ולשם כך יש לעשות מאמץ עילאי. הם צריכים לקבל זכויות יתרות על פני זוג צעיר או עולה המגיע לאותו מקום.

בזמנו היתה תכנית לחיסול משכנות העוני, ואותה צריך לבצע. מטור שאיזו שהיא תכנית אחרת תבוא על חשבון חיסול משכנות העוני.

פ. גרופר:

לדעתי, המדינה צריכה לשלם לאלה ההולכים לגור בערי הפיתוח. ברור שיש לעשות הכל כדי שבני המושבים בגליל ימשיכו לגור במקום. אם יוקמו כפרים תעשייתיים אפשר יהיה לאכלס בהם רבים מבני המקום.

ה. זיידל:

הבעיה המרכזית, לדעתי, איננה אם יבנו פה או שם דירה כזו או אחרת אלא - האם מדיניות השיכון תהיה חלק ממדיניות סוציאלית במדינה או לא.

אני מקווה שכדי לממש את התכנית המוצעת תהיה דאגה גם לחינוך, גם לתעשייה וגם לתעסוקה, כי כפי שציינ כבר חבר-הכנסת כהן, שיכון לבדו לא ימשוך צעירים לערי הפיתוח.

רצוני להדגיש, כי אנשי קרית-שמונה, כאשר הופיעו לפנינו התלוננו שערך הדירה שלהם הולך ויורד, בניגוד למגמה בשאר חלקי הארץ. יש לדאוג שמגמה זו לא תימשך.

א. גיבלבר:

אני מציע שנתבע החלטת ממשלה בקשר לאכלוס הגליל, והקמת דשות לפיתוח ולאכלוס הגליל כדי לשלב את הגורמים השונים כגון: משרד השיכון, משרד המסחר והתעשייה, משרד העבודה, משרד החינוך והתרבות, משרד הקליטה וכדומה.

אינני מרוצה מחלוקת היעדים של משרד השיכון. השר ציין שמשרד השיכון יקטין את היקף הבנייה שלו במרכז הארץ, אבל צריך לזכור שבמרכז הארץ בונים קבלנים פרטיים ואילו באיזורי הפיתוח עיקר הבנייה היא של משרד השיכון, וההקטנה במרכז הארץ צריכה היתה להיות יותר דרסטית.

קשה לי להבין מדוע דירה בכרמיאל יקרה יותר מדירה במרכז הארץ בשעה שמחיר הקרקע בכרמיאל נמוך יותר, מה גם שערך הדירות במרכז הארץ עולה באחוזים ניכרים, מה שלא כן באיזורי הפיתוח. נשאלת השאלה: היכן כוח המשיכה? אם המדינה רוצה לאכלס את הגליל - היא צריכה להשקיע.

א. לין:

הייתי מציע לשר השיכון להביא לפני הכנסת הצעה בדבר העברת 100 אלף משפחות יהודיות לגליל, כדי שיהיה זה אתגר לעם היהודי.

הי"ר ש. ארבל: אלמוזלינו:

ברור שנזמין לוועדה גורמים שונים כאשר נגיע לדון בנושא מתוך האספקטים השונים שלו.

עלינו לבדוק קודם-כל את מחירי הדירות בגליל ומה עושים כדי להוזילן. יש לברר מה התמריצים הנוספים, מלבד הדירה, שתושב העובר לגליל מתחשב בהם בעשותו את חשבון הכדאיות. נקודה נוספת שאני רואה אותה חשובה - גיוון התעסוקה. מקורות התעסוקה הקיימים כיום בגליל אינם מהווים כוח משיכה לא לזוגות צעירים ולא לבני המקום החוזרים מן הצבא. עניין זה נעמיד בפני משרד העבודה ומשרד המסחר והתעשייה.

ברור שיש צורך להבטיח שירותים נאותים במקום, ולתת עידוד למורים טובים להשתקע במקום.

נזמין גם את נציגי משרד החקלאות והמחלקה להתיישבות, כדי לשמוע על חיזוק ההתיישבות המושבית והקיבוצית בגליל.

אני סבורה שהתכנית המוצעת היא מהפכנית ומקווה שתאושר. צריך ליצור דעת ציבור על-ידי הסברה מתאימה כדי למשוך צעירים לגליל.

שד-השיכון א. עופר:

אני עוסק בהכנת התכנית מאז נכנסתי לתפקידי. יש צורך להכין אתרים, לשנות יעודי קרקע, לשנות תכניות המתאימות לשנות השלושים והארבעים. זו מהפכה אדירה. בירושלים, למשל, לא יכולנו להתחיל לבנות ארבע שכונות מפני שמתווכחים על תכניות. ומעל לכל - זו הוצאה כספית עצומה. מדובר בתכנית שצריך להשקיע בה עבודה רבה ולנסות להעביר אותה אפילו בכוח.

צויין כאן שהמדינה צריכה להשקיע כדי למשוך. ברור. מדובר כאן על תכנית בסדר גודל של מיליארדים.

מדוע מחירי הדירות בגליל יקר יותר? יש הוצאות הובלה, מציאת בעלי מקצוע שאינם נמצאים במקום, וכדומה. כאמור, כוונתנו להנזיל את מחיר הדירה בגליל ונוסף לכך יקבלו המתדיישבים הלוואה עומדת. בבאר-שבע ובאשקלון הגענו לכך שמשרד השיכון הוא היחיד הנותן דירות ללא מחיר. צריך ליצור תנאי שוק טבעיים.

לא הקטנו את המשאבים לחיסול משכנות עוני ולשיכון לזוגות צעירים.

הישיבה ננעלה בשעה 12.30.
